

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПРАКТИЧНОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА АРТМЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. ректора

Валерій МАРЧЕНКО

30 серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ:
ФІЛОСОФІЯ, ЕТИКА ТА ЕСТЕТИКА**

для здобувачів вищої освіти

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма
Вид дисципліни

02 «Культура і мистецтво»

024 «Хореографія»

Перший (бакалаврський)

«Хореографія»

обов'язкова

Форма навчання	денна/заочна
Навчальний рік	2024/2025
Кількість кредитів ECTS	8/240
Мова викладання, навчання й оцінювання	українська
Форма підсумкового контролю	екзамен

Розробник:

Рева Т. С., кандидат політичних наук, доцент

ЗАТВЕРДЖЕНО:

В.о. завідувача кафедри

психології та гуманітарних дисциплін

Сергій ЛИТВИН

Протокол №1 від 30.08.2024 р.

ПОГОДЖЕНО з гарантом освітньої програми «Хореографія»

Гарант освітньої програми

Наталія КОРИСЬКО

© Рева Т.С., 2024

© НАКККіМ, 2024

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація (опис) навчальної дисципліни (зокрема міждисциплінарні зв'язки):

Навчальна дисципліна «*Філософські студії: філософія, етика та естетика*» передбачена ОП «Хореографія» першого (бакалаврського) освітньо-професійного рівня. Відповідно до навчального плану дисципліна є обов'язковою і вивчається здобувачами вищої освіти на другому курсі, у III семестрі. Формою підсумкового контролю є екзамен. Загальна кількість годин – 280 (кредитів ЄКТС – 8).

Денна форма: контактні години: лекційні – 56 год., семінарські – 56 год.; модульний контроль – 16 год., для самостійної роботи здобувачів визначено 112 год.

Заочна форма: контактні години: лекційні – 14 год., семінарські – 14 год.; модульний контроль – 2 год., для самостійної роботи здобувачів визначено 210 год.

Навчальна дисципліна «*Філософські студії: філософія, етика та естетика*» є важливою оскільки допомагає розвинути критичне мислення, ознайомитися з основними чинниками, що впливають на формування світогляду особистості та суспільства загалом, що втілюється у розумінні таких понять, як громадянська та національна ідентичність.

Навчальна дисципліна «*Філософські студії: філософія, етика та естетика*» має міждисциплінарний зв'язок з такими навчальними дисциплінами, як «*Психологічно-педагогічні студії*», «*Історія української державності та культури*».

2. Мета дисципліни – набуття здобувачами вищої освіти знань про філософські категорії та їх інтерпретації в концепціях філософів від найдавніших часів до сьогодення, а також про поняття «мораль» та його еволюцію у гуманітаристиці, мистецтво як спосіб естетичного (чуттєвого) пізнання світу.

У процесі лекційних занять здобувачі вищої освіти освоюють теоретико-методологічні засади філософії й основні вектори розвитку сучасних філософських дисциплін, зокрема етика, естетика, онтологія та гносеологія. Винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять актуальні питання стосовно моральних цінностей у сучасному суспільстві, дослідження взаємозв'язків між естетичними концепціями та напрямками мистецтва у XX–XXI століттях.

3. Завдання:

- опанувати теоретичні засади філософії;
- набути знання та навички, необхідні для розуміння різних філософських категорій;
- оволодіння навичками оперувати різними філософськими категоріями в рефлексії соціокультурних процесів у суспільстві та мистецькому просторі;
- набути знання щодо еволюції різних філософських концепцій і основних засад етики й естетики.

4. Компетентності, яких набуває здобувач при вивченні дисципліни відповідно до освітньої програми:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в хореографії, мистецькій освіті, виконавській діяльності, що передбачає застосування, певних теорій та методів хореографічного мистецтва і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати і примножувати моральні, культурні наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки, технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Усвідомлення ролі культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин.

СК2. Здатність аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку мистецтв, стильові особливості, види і жанри, основні принципи координації історико-стильових періодів світової художньої культури.

СК16. Здатність дотримуватися толерантності у міжособистісних стосунках, етичних і добродійних взаємовідносин у сфері виробничої діяльності.

5. Програмні результати навчання:

ПРН1. Визначити взаємозв'язок цінностей громадянського суспільства із концепцією сталого розвитку України.

ПРН2. Розуміти моральні норми і принципи та вміти примножувати культурні, наукові цінності і досягнення суспільства в процесі діяльності.

ПРН3. Вільно спілкуватися державною мовою усно і письмово з професійних та ділових питань.

ПРН6. Розуміти роль культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин.

ПРН7. Знати і розуміти історію мистецтв на рівні, необхідному для застосування виразально-зображальних засобів відповідно до стилю, виду, жанру хореографічного проекту.

ПРН21. Розвивати комунікативні навички, креативну та позитивну атмосферу в колективі.

Програма навчальної дисципліни складається з восьми модулів:

Модуль 1. Теоретико-методологічні засади філософії

Модуль 2. Філософська думка від Античності до Середньовіччя

Модуль 3. Філософські концепції XVII–XXI століть

Модуль 4. Філософська думка України

Модуль 5. Етика як форма практичної філософії

Модуль 6. Історія етичної думки

Модуль 7. Естетика: категорії та чуттєво-художні аспекти

Модуль 8. Еволюція естетичної думки

ДЕННА ФОРМА							
№ з/п	Назва розділу і теми	Обсяг роботи здобувача, годин					
		з них:					
		Разом	лекції	семінарські	практичні	модульний контроль	самостійна робота
МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФІЛОСОФІЇ							
1.1.	Філософія як фундамент сучасної гуманітаристики	6	2	-			4
1.2.	Філософія: предмет, функції та методологія	6	-	2			4
1.3	Система філософських дисциплін та категоріальний апарат	8	2	2			4
1.4.	Роль філософії у сучасному академічному та мистецькому середовищі	8	2	2			4
	Модульний контроль	2					
	Разом за модуль 1	30	6	6		2	16
МОДУЛЬ 2. ФІЛОСОФСЬКА ДУМКА ВІД АНТИЧНОСТІ ДО ЕПОХИ РЕНЕСАНСУ							
2.1.	Антична філософія: досократичний, класичний і римський період	7	2	2			3
2.2.	Філософські концепції Середньовіччя	7	2	2			3
2.3.	Гуманістична філософія епохи Відродження та Реформація	7	2	2			3
2.4.	Реформація: основні тенденції дихотомії «людина – Бог»	7	2	2			3
	Модульний контроль	2				2	
	Разом за модуль 2	30	8	8		2	12
МОДУЛЬ 3. ФІЛОСОФСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ XVII–XXI СТОЛІТЬ							
3.1.	Основні філософські течії XVII–XVIII століть	7	2				5
3.2.	Німецька класична філософія	7	2	2			3
3.3.	Ірраціоналістичні концепції філософії другої половини XIX-початку XX століття	7	2	2			3
3.4.	Філософські концепції XX – початку XXI століття	7	2	2			3

	Модульний контроль	2				2	
	Разом за модуль 3	30	8	6		2	12
МОДУЛЬ 4. ФІЛОСОФСЬКА ДУМКА УКРАЇНИ							
4.1.	Філософські ідеї у літературних пам'ятках Київської Русі	7	2	2			3
4.2.	Полемічна література та філософські концепції українського Бароко	7	2	2			3
4.3.	Академічна філософія ХІХ століття та романтизм	7	2	2			3
4.4.	Основні вектори розвитку філософської думки України у ХХ – ХХІ століття	7		2			5
.	Модульний контроль	2				2	
	Разом за модуль 4	30	6	8		2	12
МОДУЛЬ 5. ЕТИКА ЯК ФОРМА ПРАКТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ							
5.1.	Теоретико-методологічні засади етики	7	2	2			3
5.2.	Основні категорії етики	7	2	2			3
5.3.	Професійна етика: поняття та типологія	7	2	2			3
5.4.	Категорія «добročесність» у мистецькому та академічному середовищі	7		2			5
.	Модульний контроль					2	
	Разом за модуль 5	30	6	8		2	14
МОДУЛЬ 6. ЕВОЛЮЦІЯ ЕТИЧНОЇ ДУМКИ							
6.1.	Історія етичної думки стародавнього Сходу та Античності	7	2	2			3
6.2.	Основні напрями етики від Середньовіччя до Нового часу	5	2	-			3
6.3.	Основні етичні концепції ХХ – ХХІ століття	7	2	2			3
6.4.	Етична думка України	9	2	4			3
.	Модульний контроль	2				2	
	Разом за модуль 6	30	8	8		2	12
МОДУЛЬ 7. ЕСТЕТИКА: КАТЕГОРІЇ ТА ЧУТТЄВО-ХУДОЖНІ АСПЕКТИ							
7.1.	Теоретико-методологічні засади естетики	7	2	2			3
7.2.	Парні категорії естетики	7	2	2			3
7.3.	Непарні категорії естетики	7	2	2			3
7.4.	Мистецтво як чуттєва форма рефлексії	7	-	2			5
	Модульний контроль 7	2				2	
	Разом за модуль 7	30	6	8		2	14
МОДУЛЬ 8. ЕВОЛЮЦІЯ ЕСТЕТИЧНОЇ ДУМКИ							
8.1.	Естетика стародавнього світу	7	2	2			3
8.2.	Особливості розвитку естетики Середньовіччя	7	2	2			3
8.3.	Основні напрями естетики Нового та Новітнього часу	7	2	2			3
8.4.	Естетика України: історія та сучасність	7	2	2			3
	Модульний контроль 8	2				2	
	Разом за модуль 8	30	8	8		2	12

	Разом з дисципліни	240	56	5 6		16	112
--	---------------------------	------------	-----------	----------------	--	-----------	------------

ЗАОЧНА ФОРМА							
№ з/п	Назва розділу і теми	Обсяг роботи здобувача, годин					
		з них:					
		Разом	лекції	семінарські	практичні	модульний контроль	самостійна робота
МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФІЛОСОФІЇ							
1.1.	Філософія як фундамент сучасної гуманітаристики	8	2				6
1.2.	Філософія: предмет, функції та методологія	8	-				8
1.3	Система філософських дисциплін та категоріальний апарат	6		2			4
1.4.	Роль філософії у сучасному академічному та мистецькому середовищі	8					8
	Разом за модуль 1	30	2	2			26
МОДУЛЬ 2. ФІЛОСОФСЬКА ДУМКА ВІД АНТИЧНОСТІ ДО ЕПОХИ РЕНЕСАНСУ							
2.1.	Антична філософія: досократичний, класичний і римський період	8	2				6
2.2.	Філософські концепції Середньовіччя	8					8
2.3.	Гуманістична філософія епохи Відродження та Реформація	6					6
2.4.	Реформація: основні тенденції дихотомії «людина – Бог»	8					8
	Разом за модуль 2	30	2				28
МОДУЛЬ 3. ФІЛОСОФСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ XVII–XXI СТОЛІТЬ							
3.1.	Основні філософські течії XVII–XVIII століть	8					8
3.2.	Німецька класична філософія	8					8
3.3.	Ірраціоналістичні концепції філософії другої половини XIX-початку XX століття	6		2			4
3.4.	Філософські концепції XX – початку XXI століття	8					8
	Разом за модуль 3	30		2			28
МОДУЛЬ 4. ФІЛОСОФСЬКА ДУМКА УКРАЇНИ							
4.1.	Філософські ідеї у літературних пам'ятках Київської Русі	7					7
4.2.	Полемічна література та філософські концепції українського Бароко	8					8
4.3	Академічна філософія XIX століття та романтизм	7	2				5
4.4.	Основні вектори розвитку філософської думки України у XX – XXI століття	7		2			5
.	Модульний контроль					1	
	Разом за модуль 4	30	2	2		1	25

МОДУЛЬ 5. ЕТИКА ЯК ФОРМА ПРАКТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ							
5.1.	Теоретико-методологічні засади етики	8	2				6
5.2.	Основні категорії етики	8					8
5.3.	Професійна етика: поняття та типологія	8		2			6
5.4.	Категорія «добročесність» у мистецькому та академічному середовищі	6					6
	Разом за модуль 5	30	2	2			26
МОДУЛЬ 6. ЕВОЛЮЦІЯ ЕТИЧНОЇ ДУМКИ							
6.1.	Історія етичної думки стародавнього Сходу та Античності	8					8
6.2.	Основні напрями етики від Середньовіччя до Нового часу	7	2				5
6.3.	Основні етичні концепції ХХ – ХХІ століття	7		2			5
6.4.	Етична думка України	8					8
	Разом за модуль 6	30	2	2			26
МОДУЛЬ 7. ЕСТЕТИКА: КАТЕГОРІЇ ТА ЧУТТЄВО-ХУДОЖНІ АСПЕКТИ							
7.1.	Теоретико-методологічні засади естетики	7	2				5
7.2.	Парні категорії естетики	8		2			6
7.3.	Непарні категорії естетики	7					7
7.4.	Мистецтво як чуттєва форма рефлексії	8					8
	Разом за модуль 7	30	2	2			26
МОДУЛЬ 8. ЕВОЛЮЦІЯ ЕСТЕТИЧНОЇ ДУМКИ							
8.1.	Естетика стародавнього світу	8					8
8.2.	Особливості розвитку естетики Середньовіччя	7					7
8.3.	Основні напрями естетики Нового та Новітнього часу	7	2				5
8.4.	Естетика України: історія та сучасність	7		2			5
	Модульний контроль 8					1	
	Разом за модуль 8	30	2	2		1	25
	Разом	240	14	4		2	210

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФІЛОСОФІЇ
ТА ЇЇ ВИТОКИ

Тема 1.1. ФІЛОСОФІЯ ЯК ФУНДАМЕНТ СУЧАСНОЇ
ГУМАНІТАРИСТИКИ

Анотація до лекції 1.1.

Актуальність навчальної дисципліни «Філософські студії: філософія, етика та естетика», її роль і значення в професійному становленні та світогляді людини. Мета й основні завдання навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна в процесі формування інтегральних, загальних і спеціальних (фахових) компетентностей. Програмні результати навчання.

Змістовні модулі, тематичний план лекційних занять, завдання для семінарських занять і самостійної роботи. Методика оцінювання запропонованих у дисципліні видів навчальної та самостійної роботи.

Філософські засади сучасної наукової евристики та гуманітарних наук – історії, культурології, правових наук та інших.

План

1. Актуальність навчальної дисципліни «Філософські студії: філософія, етика та естетика».
2. Основні форми світогляду
3. Кореляція філософського світогляду та компетентностей здобувачів.

Завдання для самостійної роботи до теми 1.1.

Практичні завдання

1. Обґрунтуйте самостійно актуальність навчальної дисципліни «Філософські студії: філософія, етика та естетика».
2. Написати есе на тему «Філософія та моя майбутня професія» (до 10 речень).

Література: 2, 6, 9.

Тема 1.2. ФІЛОСОФІЯ: ПРЕДМЕТ, ФУНКЦІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЯ

Семінарське заняття до теми 1.2.

Мета: проаналізувати теоретичні засади філософії.

Практичні завдання

1. Розкрити об'єкт та предмет філософії
2. Висвітлити основні функції філософії
3. Охарактеризувати методологічні засади філософії

Семінарське заняття виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 2, 6, 9.

Завдання для самостійної роботи до теми 1.2.

Обґрунтуйте самостійно основні функції філософії (до 10 речень).

Література: 2, 6, 9.

Тема 1.3. СИСТЕМА ФІЛОСОФСЬКИХ ДИСЦИПЛІН І КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ

Анотація до лекції 1.3.

Філософія як система філософських дисциплін. Онтологія як наука про буття. Гносеологія як наука про пізнання. Логіка як наука про мислення. Феноменологія як наука про сутність свідомості та досвідів. Герменевтика як наука про семантику текстів. Естетика як наука про чуттєве пізнання світу.

Основні категорії філософії – мислення, релятивізм, рефлексія, трансцендентне, трансдентальне, апріорі, апастеріорі, буття, благо тощо.

План

1. Структура філософії та її основні елементи
2. Філософські науки та їх сутність.
3. Основні категорії філософії

Семінарське заняття до теми 1.3.

Мета: висвітлити сутність філософських наук та категоріального апарату.

Практичні завдання

1. Розкрити сутність основних філософських наук:
  - Онтологія
  - Естетика
  - Гносеологія
  - Феноменологія
  - Логіка
  - Герменевтика
3. Проаналізувати основні категорії філософії: буття, світогляд, благо, апріорі – апастеріорі, трансцендентне – трансдентальне, релятивізм, рефлексія тощо.

Описати значення однієї з філософських наук у вашій майбутній професії (до 10 речень).

Семінарське заняття виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 2, 6, 9.

Завдання для самостійної роботи до теми 1.3.

1. Проаналізуйте теоретичний і практичний вектори філософії.
2. Прослідкуйте розвиток категоріального апарату філософії.

Література: 2, 6, 9.

Тема 1.4. РОЛЬ ФІЛОСОФІЇ У СУЧАСНОМУ АКАДЕМІЧНОМУ ТА МИСТЕЦЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Анотація до лекції 1.4.

Поняття академічне та мистецьке середовище. Зв'язок філософії із освітою та наукою. Сутність філософії науки та її категоріальний апарат. Інструментарій філософії наук у дослідженнях та освітньому процесі.

Філософія творчості та її категорії – рефлексія, сублімація творчого потенціалу, чуттєвість. Психологія як теорія пізнання філософії творчості. Творчість та комунікація як елементи людської свідомості. Емоційний інтелект як основа креативності.

План

1. Сутність категорій «академічне» та «мистецьке» середовище
2. Філософія науки як інструмент наукового світогляду
3. Філософія творчості: категорії, метаісторія та теорія

Семінарське заняття № 3 до теми 1.4.

Мета: розкрити роль філософії у академічному та мистецькому середовищі

Практичні завдання

1. Розкрити сутність та основні елементи академічного середовища.
  2. Проаналізувати роль філософії науки у підготовці здобувачів вищої освіти.
  3. Висвітлити сутність мистецької діяльності: поняття та функції.
  4. Філософія творчості як інструмент рефлексії креативного процесу.
- Написати есе «Емоційний інтелект і креативність у моїй професії» (до 10 речень).

Семінарське заняття виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 2, 6, 9.

Завдання для самостійної роботи до теми 1.4.

Проаналізуйте сутність академічного та мистецького середовища та їх взаємозв'язок із філософією.

Література: 2, 6, 9.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи у формі презентації «Філософські витoki сучасної гуманітаристики».

Критерії оцінювання. Презентація на модульне завдання №1 оцінюються від 0 до 2-х балів (за правильність відповіді – 0,5 бали, за логічність суджень – 0,5 бал, за обґрунтованість і самостійність думки суджень – 1 бал).

МОДУЛЬ 2. ФІЛОСОФСЬКА ДУМКА ВІД АНТИЧНОСТІ ДО ЕПОХИ РЕНЕСАНСУ

Тема 2.1. АНТИЧНА ФІЛОСОФІЯ: ДОСОКРАТИЧНИЙ, КЛАСИЧНИЙ І РИМСЬКИЙ ПЕРІОД

Анотація до лекції 2.1.

Досократичний період і його риси. Вчення про першоджерела. Натурфілософія. Мілетська школа. Філософські погляди Геракліта. Елейська школа. Софісти та їх вчення про відносність.

Сократичний період «Пізнай самого себе» як основний принцип для усвідомлення сенсу людського буття. Платон та його філософські погляди. Концепція ідеальної держави. «Держава». «Федр». Вчення про бінарність світу. Аристотель та його концепція пізнання. «Метафізика». Телеософська концепція буття. Сократичні школи.

Елліністично-римська філософія та її представники. Основні етапи розвитку стоїцизму та його риси. Вчення Сенеки. Епікур та його вчення гедонізму. Неоплатонізм як еволюція вчення Платона про ідеї.

План

1. Досократичний період: сутність і течії.
2. Сократичний період: Сократ, Платон, Аристотель.
3. Елліністично-римська філософія: основні філософські школи.

Семінарське заняття № 4 до теми 2.1.

Мета: проаналізувати основні періоди розвитку філософії Античності та її основні концепції.

Практичні завдання

1. Розкрити напрями філософії шкіл досократичного періоду: мілетська, елейська та софісти.
2. Проаналізувати концепції Сократа, Платона та Аристотеля як джерела течій ідеалізму та матеріалізму.
3. Охарактеризувати ідеї представників філософських шкіл пізньої Античності.

*Семінарське заняття виконується індивідуально кожним здобувачем.
Література:* 2, 6, 19.

Завдання для самостійної роботи до теми 2.1.

Написати есе на тему «Пізнай самого себе» як основний принцип філософії Сократа та його учнів» (до 10 речень).

Література: 2, 6, 19.

Тема 2.2. ФІЛОСОФСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Анотація до лекції 2.2.

Особливості розвитку гуманітаристики в епоху Середньовіччя. Напрями медієвістичної філософії: патристика та схоластика.

Августин (Аврелій) Блаженний як засновник патристики. Вчення Августина про Бога. «Сповідь» Августина Блаженного як розуміння буття

людини у теоцентричному світогляді. Вчення Августина Блаженного про два світи та місіонізм інституту церкви.

Схоластика як науковий вимір релігійної філософії. Тома Аквінський і його модифікації античної філософії. Вчення про п'ять доказів буття Господа у концепції Т. Аквінського. Томізм. Філософське вчення П'єра Абеляра про пізнання світу. Концепція П. Абеляра діалектики та універсалій.

Східна (грецька) християнська філософія. Вчення Іона Дамаскіна та його «Джерела Знання». Поняття істини та Бога у концепції Василя Великого.

План

1. Особливості розвитку та основні напрями філософії Середньовіччя
2. Патристика та вчення Августина Блаженного.
3. Схоластика. Вчення Томи Аквінського та П'єра Абеляра.
4. Християнська філософія Візантії: Іоанн Дамаскін та Василій Великий.

Семінарське заняття № 5 до теми 2.2.

Мета: набути знання про генезу християнської філософії у Європі.

Практичні завдання

1. Висвітлити християнство як світоглядну основу європейської середньовічної філософії.
2. Розкрити вчення Августина Блаженного про питання співвідношення розуму, віри та трансцендентності Бога.
3. Охарактеризувати вчення Томи Аквінського про буття Бога та дихотомію віри – розуму.
4. Проаналізувати східну (грецьку) середньовічну філософію через вчення Іоанна Дамаскіна та Василя Великого.

Семінарське заняття виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 2, 6, 19.

Завдання для самостійної роботи до теми 2.2.

Обґрунтуйте самостійно теоцентричний характер філософії Середньовіччя.

Література: 2, 6, 19.

Тема 2.3. ГУМАНІСТИЧНА ФІЛОСОФІЯ ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ

Анотація до лекції 2.3.

Ренесанс та особливості трансформації сприйняття людини. Антропоцентризм і пантеїзм. Гуманізм та його сутність. Ідеї любові до людини у творах Данте Аліг'єрі та Франческо Петрарки.

Пізнання як основа сприйняття світу у філософії Френсіса Бекона «Досвіди або повчання моральні та політичні». Концепт «гідності людини» у філософських ідеях Джованні Піко Делла Мірандоли. Філософські ідеї Еразма Роттердамського.

Концепції «суспільного ідеалу» у вченнях Томаса Мора «Утопія» та Томмазо Кампанелли «Місто Сонця». Сутність «ідеалу монарха» Ніколо Макіавеллі.

План

1. Концепція пізнання Френсіса Бекона
2. Антропоцентризм у філософських та літературних пам'ятках епохи Ренесансу.
3. Візії ідеального суспільства та монарха у філософських концепціях епохи Відродження.

Семінарське заняття № 6 до теми 2.3.

Мета: ознайомитися із основними тенденціями у філософії епохи Відродження.

Практичні завдання

1. Проаналізувати ідеї гуманістичні концепції Ф. Бекона, Дж. Мірандолли та Е. Роттердамського.
2. Розкрити утопії Томаса Мора та Томмазо Кампанелли.
3. Висвітлити антиморальну концепцію Н. Макіавеллі «Державець».

Семінарське заняття виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 2, 6, 16, 19.

Завдання для самостійної роботи до теми 2.3.

Розкрити у есе «Гуманізм як характеристика людини і її роль у житті».

Література: 2, 6, 16, 19.

Тема 2.4. РЕФОРМАЦІЯ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДИХОТОМІЇ «ЛЮДИНА – БОГ»

Анотація до лекції 2.4.

Криза католицизму та наслідки інквізиції у Західній Європі. Режим Торквемади у Іспанії.

Сутність Реформації та її вклад у розвиток національних культур Європи. Ідеї Мартіна Лютера та їх вплив на розвиток німецької культури. Ідеї Томаса Мюнцера.

Швейцарська форма протестантизму – кальвінізм. Англіканство як форма політичної незалежності Британії.

Семінарське заняття № 7 до теми 2.4.

Мета: проаналізувати трансформацію дихотомії «людина – Бог» в епоху Реформації.

Практичні завдання

1. Розкрити сутність Реформації та її роль у розвитку національних культур.
2. Висвітлити основні ідеї вчення Мартіна Лютера та її втілення у діяльності Томаса Мюнцера.
3. Охарактеризувати основні риси кальвінізму та їх вплив на розвиток соціальних норм.

*Семінарське заняття виконується індивідуально кожним здобувачем.
Література: 2, 6, 19.*

Завдання для самостійної роботи до теми 2.4.

Розкрити в есе «Протестантизм та його вплив на розвиток національних культур Європи».

Література: 2, 6, 19.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи у формі презентації дослідження «Еволюція концепції пізнання від натуралізму Античності до антропоцентризму Відродження».

Критерії оцінювання. Презентація на модульне завдання № 2 оцінюються від 0 до 2-х балів (за правильність відповіді – 0,5 бали, за логічність суджень – 0,5 бал, за обґрунтованість і самостійність думки суджень – 1 бал).

МОДУЛЬ 3. ФІЛОСОФСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ XVII СТ. – XXI СТОЛІТЬ

Тема 3.1. ОСНОВНІ ФІЛОСОФСЬКІ ТЕЧІЇ XVII–XVIII СТОЛІТЬ

Анотація до лекції 3.1.

Основні напрями філософії XVII–XVIII століття. Передумови формування ідей філософії Нового часу.

Емпіризм як основа філософської думки Великобританії XVII століття. Концепція «держави – Левіафана» у філософії Томаса Гоббса. Сенсуалістська концепція Джона Локка та його вчення про свободи. Практична філософія Дейвіда Юма.

Раціоналізм як маніфестація розуму у мисленні людини. Філософія Рене Декарта та його принцип «Cogito ergo sum». Вчення про субстанції Бенедикта Спінози.

Просвітництво та його вплив на французьку філософію. Соціально-утопічні ідеї Жан-Жака Руссо. Філософські ідеї Вольтера. Естетичні рефлексії Дені Дідро. Німецька просвітництво та його особливості. Філософія Г. Ляйбніца.

План

1. Передумови формування та основні ідеї філософії нового часу Емпіризм та англійська філософська традиція.

2. Раціоналістичний напрям у філософії Нового часу.

3. Філософія Просвітництва і французького матеріалізму XVIII ст.

Завдання для самостійної роботи до теми 3.1.

Поясніть вираз філософа Рене Декарта «Cogito ergo sum».

Практичне заняття виконується кожним здобувачем індивідуально.

Література: 2, 6, 19.

Тема 3.2. НІМЕЦЬКА КЛАСИЧНА ФІЛОСОФІЯ

Анотація до лекції 3.2.

І. Кант як творець нової філософської лексики. Трилогія І. Канта – «Критика чистого розуму», «Критика практичного розуму» та «Критика здатності суджень». Априорне та апостеріорне в концепції пізнання І. Канта. Трансцендентне та трансцендентальне у вченні І. Канта.

Й. Фіхте та його концепція «науковчення». Три принципи взаємовпливу «Я» та «не-Я». Філософія історії Й. Фіхте та практична спрямованість його філософії.

Ф. Шеллінг та його концепція трансцендентального іdealізму. Натурфілософські ідеї Ф. Шеллінга та його розуміння суб'єкта. Розуміння міфології та її ролі в концепції Ф. Шеллінга.

Г. Гегель і концепція феноменології. Еволюція духу – рівні та його втілення. Поняття «свобода волі людини». Філософія права та філософія історії у концепції Г. Гегеля. Діалектичний іdealізм та протестантизм у Г. Гегеля.

План

1. І. Кант та його критична і докритична філософія.
2. Й. Фіхте та його концепція «науковчення».
3. Філософські ідеї Ф. Шеллінга.
4. Основні напрями філософських ідей Г. Гегеля.

Семінарське заняття № 8 до теми 3.2.

Мета: розкрити основні філософські ідеї представників Німецької класичної філософії.

Практичне завдання

1. Розкрити ідеї І. Канта «Критики чистого розуму».
2. Розкрити тлумачення «науковчення» у концепції Й. Фіхте.
3. Проаналізувати основні філософські ідеї Ф. Шеллінга.
4. Висвітлити феноменологію Г. Гегеля. Філософія історії та права у його викладі.

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 2, 6, 14, 19.

Завдання для самостійної роботи до теми 3.2.

Розкрийте сутність категоричного імперативу І. Канта.

Література: 2, 6, 14, 19.

Тема 3.3. ІРРАЦІОНАЛІСТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ФІЛОСОФІЇ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Анотація до лекції 3.3.

Криза раціоналізму та традиціоналізму в Європі у ХІХ столітті. Песимістична

філософія А. Шопенгауера. Воля як основоположний принцип людського буття.

Ф. Ніцше та його нігілізм. Діонісійське й аполонівське начало культури у філософії Ф. Ніцше. Концепція «надлюдини» у творі «Так казав Заратустра».

3. Фройд як засновник психоаналізу. Концепти «свідомого» та «несвідомого» у філософських творах З. Фрейда та К. Юнга. Концепт «лібідо» як рефлексія людини навколишнього світу.

Аксіологічна концепція Макса Шелера. Концепція «життєвого пориву» в онтології буття людини. Ідеї страт і їх цінності в праці М. Вебера «Протестантська етика та дух капіталізму».

План

1. Песимістична філософія Артура Шопенгауера.
2. Нігілістична концепція Фрідріха Ніцше.
3. Філософські ідеї Зігмунда Фрейда.
4. Теорія життєвого пориву Макса Шелера.
4. Соціальна концепція М. Вебера.

.Семінарське заняття № 9 до теми 3.3.

Мета: розкрити основні філософські течії ірраціоналізму другої половини ХІХ – початку ХХ століття.

Практичне завдання

1. Розкрити розуміння «світу як волі та уявлення» А. Шопенгауера.
2. Проаналізувати нігілізм Ф. Ніцше та його критику християнської філософії.
3. Проаналізувати поняття «Я» та «Воно» у концепції З. Фрейда.
4. Висвітлити філософські ідеї М. Шеллера.
5. Ідея стратифікації у концепції М. Вебера.

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 2, 6, 9, 19.

Завдання для самостійної роботи до теми 3.3.

Розкрити ірраціоналізм як реакцію на кризу раціоналізму в Європі.

Практичне заняття виконується кожним студентом.

Література: 2, 6, 9, 19.

Тема 3.4. ФІЛОСОФСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Анотація до лекції 3.4.

Рефлексія Другої світової війни у філософських концепціях другої половини ХХ – початку ХХІ століття. Постмодернізм і постмодерн.

Герменевтика Л. Вітгенштайн. Концепт «буття» у філософії М. Гайдеггера.

Концепція суспільства споживання Ж. Бодрійяра. «Симулякри та симуляції». Вчення Ж. Дельоза та його суспільство контролю. Суспільство спектаклю Г. Дебора. Екзистенціалізм.

Концепція буття та пізнання у філософії Ж.-П. Сартра. Концепт абсурдизму в роботі «Міф про Сізіфа» А. Камю. Неофрейдизм. Концепція «втечі від свободи» Еріха Фрома. Соціальний характер в неофрейдизмі. Структуралізм М. Фуко та антропологія К. Леві-Строса.

План

1. Французький та німецький екзистенціалізм ХХ століття.
2. Концепти суспільства у французьких філософів другої половини ХХ століття.
3. Неофрейдизм як соціальний вимір психоаналізу Еріх Фромм.
4. Ідеї біополітики М. Фуко та антропологія К. Леві-Строса.

Семінарське заняття № 10 до теми 3.4.

Мета: розкрити основні філософські концепції другої половини ХХ – початку ХХІ століття.

Практичне завдання

1. Розкрити основні ідеї німецького та французького екзистенціалізму.
2. Проаналізувати концепції розвитку суспільства та його вразливості.
3. Концепція «свобода» Еріха Фромма.
4. Структуралізм як філософська течія.
5. Філософська антропологія К. Леві-Строса.

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 2, 6, 19.

Завдання для самостійної роботи до теми 3.3.

Розкрити концепції «суспільства споживання» Ж. Бодрійяр та «суспільство контролю» Ж. Дельоза.

Література: 2, 6, 9, 19.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 3

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи у формі *есе «Сучасні технології та суспільство: основні виклики»*

Критерії оцінювання. Есе на модульне завдання № 3 оцінюються від 0 до 2-х балів (за розкриття ідеї – 0,5 бали, за логічність суджень – 0,5 бал, за обґрунтованість і самостійність суджень – 1 бал).

МОДУЛЬ 4. ФІЛОСОФСЬКА ДУМКА УКРАЇНИ

Тема 4.1. ФІЛОСОФСЬКІ ІДЕЇ У ЛІТЕРАТУРНИХ ПАМ'ЯТКАХ КИЇВСЬКОЇ РУСИ

Анотація до лекції 4.1.

Основні форми світогляду у період Київської Русі. Дохристиянський і християнський період Київської Русі. Вплив прийняття християнства на розвиток феодального суспільства Київської Русі.

Образ ідеального лідера та дихотомія понять «благодать – закон» у творі Іларіона «Слово про Закон і Благодать». Розкриття історичної візії Києва у державотворенні та його роль у розвитку мистецтва і культури в «Повісті минулих літ» Нестора-Літописця.

Ідеї соборності та есхатологічні мотиви у літературній пам'ятці «Слово о полку Ігоревим». «Ідеал монарха» у «Повчанні дітям» Володимира Мономаха.

План

1. Особливості світогляду Київської Русі: дохристиянський і християнський періоди.
2. Дихотомія «Закон – Благодать» у вченні Іларіона.
3. Пошуки суспільних ідеалів у літературних пам'ятках XII століття.

.Семінарське заняття № 11 до теми 4.1.

Мета: розкрити філософські ідеї у літературних пам'ятках Київської Русі.

Практичне завдання

1. Розкрити основні форми світогляду Київської Русі: християнський і дохристиянський період.
2. Проаналізувати інтерпретації концептів «закон» та «благодать» у вченні Іларіона.
3. Філософські ідеї у творі «Повість минулих літ».
4. Суспільний ідеал і його варіації у пам'ятках Київської Русі XII століття.

Практичне заняття виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 1, 2, 6, 9, 14, 24.

Завдання для самостійної роботи до теми 4.1.

Розкрити концепцію «соборності» у філософській думці Київської Русі.

Література: 1, 2, 6, 9, 14, 23, 24.

Тема 4.2. ПОЛЕМІЧНА ЛІТЕРАТУРА ТА ФІЛОСОФСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО БАРОКО

Анотація до лекції 4.2.

Концепт «душі» у вченні Касіяна Саковича. Основні принципи життя у християнській філософії К. Транквіліона-Сатвровецького та І. Копинського.

Протистояння християнських конфесій у полемічній літературі. Берестейська унія 1596. «Книжка» Івана Вишенського. Рефлексія Берестейської унії у «Апокрисисі» Христофора Філарета. Острозька академія та її полемічний дискурс.

Києво-Могилянська академія та її філософська школа. Сутність філософії у концепції Інокентія Гізеля. Натурфілософія Ф. Прокоповича. Метафізика Петра Лодія. Філософія Григорія Сковороди. Гносеологія та вчення про три світи. Теорія «кордоцентризму».

Ідея суспільного договору у вченні Станіслава Роксолана-Оріховського. Теорія природного права та модель демократичної республіки у працях Пилипа Орлика «Договори і Постановлення Прав і вольностей Війська Запорозького» та «Вивід прав України»

План

1. Філософські ідеї у братських школах.
2. Полемічний дискурс та його вплив на розвиток культури України.
3. Філософські концепції представників Києво-Могилянської академії
4. Політико-правова думка XVI–XVIII століть

.Семінарське заняття № 12 до теми 4.2.

Мета: проаналізувати сутність полемічної літератури та філософські концепції українського Бароко.

Практичне завдання

1. Розкрити категорії «душа», «благо», «істина» у філософії представників братських шкіл.
2. Висвітлити основні вектори полемічної літератури та її вплив на розвиток національної культури.
3. Розкрити теорію пізнання Григорія Сковороди.
4. Охарактеризувати основні політико-правові ідеї України XVI–XVIII століть.

Література: 1, 2, 6, 9, 14, 18, 23, 24.

Завдання для самостійної роботи до теми 4.2.

Розкрити концепцію «кордоцентризму» Григорія Сковороди.

Література: 1, 2, 6, 9, 14, 18, 23, 24.

Тема 4.3. АКАДЕМІЧНА ФІЛОСОФІЯ ХІХ СТОЛІТТЯ ТА РОМАНТИЗМ

Анотація до лекції 4.3.

Епоха Романтизму та його основні характеристики. Ідеї представників Кирило-Мефодіївського братства. «Дві руські народності» Миколи Костомарова. Ідея традиціоналізму та спадкоємності у працях Миколи Гулака. Концепція «хуторянства» Пантелеймона Куліша та його перекладацька діяльність. Семантика літературного спадку Тараса Шевченка.

Концепт «серця» та екзистенційний смисл у філософії Панфіла Юркевича. Розум та досвід у працях Панфіла Юркевича. Філософія історії Володимира Лесевича та її науковий потенціал. Концепція релятивізму мозку та душі у вченні Георгія Челпанова.

Роль громадівського руху в розвитку української культури ХІХ століття. Основні вектори філософсько-правового вчення Михайла Драгоманова. Концепт «грумада», «автономія» та природні права людини.

План

1. Філософські ідеї представників Кирило-Мефодіївського братства.
2. Семантичні варіації національних архетипів у поезії Тараса Шевченка.
3. Академічна філософія України ХІХ століття: світський і релігійні вектори.

Семінарське заняття № 13 до теми 4.3.

Мета: проаналізувати основні тенденції академічної філософії ХІХ століття та представників романтизму.

Практичне завдання

1. Охарактеризувати основні філософські ідеї представників Кирило-Мефодіївського братства.
2. Розкрити відображення національної ідеї у творчості Тараса Шевченка та його рефлексію Григорія Грабовича.
4. Висвітлити концепти «ідея» та «серце» у філософії Панфіла Юркевича.
5. Політико-філософські вчення Михайла Драгоманова.

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 1, 2, 6, 9, 14, 23, 24, 25.

Завдання для самостійної роботи до теми 4.3.

Розкрити концепцію «серця» Панфіла Юркевича.

Література: 1, 2, 6, 9, 14, 23, 24, 25.

Тема 4.4. ОСНОВНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ УКРАЇНИ У ХХ–ХХІ СТОЛІТТІ

Семінарське заняття № 14 до теми 4.4.

Мета: прослідкувати розвиток і основні вектори розвитку філософської думки України у ХХ–ХХІ столітті.

Практичне завдання

1. Проаналізувати філософські ідеї представників філософсько-політичної думки.
2. Розкрити основні вектори досліджень філософської думки представників української діаспори.
3. Висвітлити концепції природного права та свободи у працях представників дисидентського руху України.
4. Охарактеризувати основні вектори розвитку філософської думки у незалежній Україні кінця ХХ – початку ХХІ століть.

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 1, 2, 6, 9, 14, 15, 23.

Завдання для самостійної роботи до теми 4.4.

Розкрити концепт «воля» у філософії України ХХ століття.

Література: 1, 2, 6, 9, 14, 15, 23.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 4

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який

містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи у формі *презентації на тему «Філософія України XXI століття як дзеркало національної ідентичності»*.

Критерії оцінювання. Презентація на модульне завдання № 4 оцінюються від 0 до 2-х балів (за правильність – 0,5 бали, за логічність суджень – 0,5 бал, за обґрунтованість і самостійність суджень – 1 бал).

МОДУЛЬ 5. ЕТИКА ЯК ФОРМА ПРАКТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ

Тема 5.1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕТИКИ ТА ЇЇ КАТЕГОРІЇ

Анотація до лекції 5.1.

Об'єкт і предмет етики. Етимологія терміну «етика». «Нікомахова етика» Аристотеля. Моральні і юридичні норми. Моральні та релігійні норми. Головні бази формування моралі в суспільстві. Етика як форма реалізації моральних норм у житті людини.

Структура етики: історія етичної думки, теорія етики, прикладна (професійна) етика. Функції етики: систематизуюча, виховна, нормотворча, регулятивна. Регулятивна функція моралі як основа організації суспільства. Місце етики в системі гуманітарних наук; розвиток та напрямки етики як самостійної філософської науки в сучасній Україні.

План

1. Сутність етики як самостійної філософської дисципліни.
2. Структура етики та її функції.
3. Місце етики в системі гуманітарних наук.

Семінарське заняття № 15 до теми 5.1.

Мета: прослідкувати розвиток та основні вектори розвитку філософської думки України у XX–XXI столітті.

Практичне завдання

1. Проаналізувати філософські ідеї представників філософсько-політичної думки.
2. Розкрити основні вектори досліджень філософської думки представників української діаспори.
3. Висвітлити концепції природного права та свободи у працях представників дисидентського руху України.
4. Охарактеризувати основні вектори розвитку філософської думки у незалежній Україні кінця XX – початку XXI століть.

Література: 5, 7, 14, 18, 23, 24.

Завдання для самостійної роботи до теми 5.1.

Розкрити виховну функцію етики.

Література: 5, 7, 14, 18, 23, 24.

Тема 5.2. КАТЕГОРІЇ ЕТИКИ

Анотація до лекції 5.2.

Категоріальний апарат етики. Етимологія термінів «етика», «етикет», «мораль». Концепт «цинізму» та його взаємозв'язок із «неморальним». Концепція імморалізму Фрідріха Ніцше.

Еволюція поняття «моральність». Звичаєвість та моральність у філософії Георга Гегеля. Моральність як практична маніфестація цінностей особистості.

Аксіологічний вимір етики. Категорія цінність та її модифікації. Категорії: сором, совість, правда. Справедливість та благо як основа формування ідеалу суспільства та індивідуума. Інтерсуб'єктивна природа цінностей.

План

1. Основні категорії етики: етика – мораль.
2. Моральність як праксеологічна варіація моралі.
3. Аксіологічний вимір етики.

Семінарське заняття до теми 5.2.

Мета: розкрити основні категорії етики.

Практичне завдання

1. Проаналізувати поняття мораль і моральність.
2. Розкрити категорію цінність та її дефініції.
3. Висвітлити цінності сором, правда, доброчесність.
4. Охарактеризувати справедливість як головну соціальну цінність.

Література: 5, 7, 14, 18, 23, 24.

Завдання для самостійної роботи до теми 5.2.

Підготувати презентацію про еволюцію поняття «моральність».

Література: 5, 7, 14, 18, 23, 24.

Тема 5.3. ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА: ПОНЯТТЯ ТА ТИПОЛОГІЯ

Лекції до теми 5.3.

Сутність поняття професійна етика та його основні типи. Роль професійної етики у функціонуванні соціуму.

Екологічна етика як інструмент збереження кліматичних умов. Ідея сталого розвитку та його етична складова. «Паризька кліматична угода».

Політична етика та етикет державних службовців. Медична етика: вертикальна та горизонтальна вісь. Етика психологів.

Журналістська етика та свобода слова. Юридична етика та адвокатура. Дипломатичний протокол та норми.

Академічне середовище та його елементи. Проблема педагогічної етики. Академічна доброчесність як основа етики освітнього та наукового процесу. Основні форми порушення академічної доброчесності – плагіат, фальсифікація,

фабрикування та інші. Питання самоплагіату.

Хроном мистецького середовища та його сутність. Інтелектуальна власність як право на творчу діяльність та захист культурного продукту. Плагіат у мистецтві.

План

1. Професійна етика та її типи.
2. Академічна доброчесність у освітньому та науковому процесі.
3. Питання доброчесності у мистецькому середовищі.

Семінарське заняття № 16 до теми 5.3.

Мета: розкрити сутність професійної етики та її типи.

Практичне завдання

1. Розкрити професійну етику: поняття та основні типи.
2. Проаналізувати екологічну етику як умова майбутнього розвитку людства.
3. Висвітлити основні принципи політичної та медичної етики
4. Розкрити основні принципи журналістської, юридичної та дипломатичної етики.

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 5, 7, 14, 18, 23–25.

Завдання для самостійної роботи до теми 5.3.

Написати есе «*Етичний вимір вашої професії*».

Література: 5, 7, 14, 18, 23, 24, 25.

Тема 5.4. КАТЕГОРІЯ «ДОБРОЧЕСНІСТЬ» У МИСТЕЦЬКОМУ ТА АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Семінарське заняття № 17 до теми 5.4.

Мета: розкрити сутність професійної етики та її типи.

Практичне завдання

1. Розкрити категорія доброчесність та її інтерпретації
2. Проаналізувати поняття академічна доброчесність у сучасному академічному середовищі
3. Висвітлити категорію мистецьке середовище: інтелектуальна власність і штучний інтелект.

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 5, 7, 14, 18, 23, 24, 25.

Завдання для самостійної роботи до теми 5.4.

Написати есе «*Плагіат у моїй мистецькій професії*».

Література: 5, 7, 14, 18, 23, 24, 25.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 5

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи у формі есе «Доброчесність як фундамент професійної етики».

Критерії оцінювання. Есе на модульне завдання № 5 оцінюються від 0 до 2-х балів (за розкриття ідеї – 0,5 бали, за логічність суджень – 0,5 бал, за обґрунтованість і самостійність думки суджень – 1 бал).

МОДУЛЬ 6. ЕТИКА ЯК ФОРМА ПРАКТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ

Тема 6.1. ІСТОРІЯ ЕТИЧНОЇ ДУМКИ СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ ТА АНТИЧНОСТІ

Анотація до теми 6.1.

Етичні вчення стародавнього Єгипту. Вчення про душі «Книги мертвих». Світська етична думка Єгипту. Етичні школи стародавньої Індії. Ведизм і розуміння «дхарми». Моральні ідеї стародавнього Китаю. Матеріалістичне вчення про «ци».

Етичні вчення в древній Греції та Римі як синтез етичних учень західної та східної цивілізацій. Вчення про основні людські чесноти та складові душі.

«Пізнай самого себе» як основний принцип для усвідомлення сенсу людського буття. Етика Аристотеля. Вчення про блага. Етичні концепції Сенеки, Марка Аврелія та Епікура.

План

1. Етичні вчення Стародавнього Світу.
2. Етичні школи Стародавнього Сходу.
3. Етичні течії Античності.

Семінарське заняття № 18 до теми 6.1

Мета: розкрити основні періоди розвитку етичної думки від Античності до сьогодення.

Практичне завдання

1. Охарактеризувати сакральну та нормативну етику Єгипту та Межиріччя.
2. Висвітлити релігійно-моральні вчення стародавнього Сходу.
3. Проаналізувати моральні ідеї Платона та Аристотеля
4. Розкрити основні етичні школи пізньої Античності.

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 5, 7, 14, 18, 23, 24.

Завдання для самостійної роботи до теми 6.1.

Написати есе про еволюцію категорії моралі в Античності.

Література: 5, 7, 14, 18, 23, 24.

Тема 6.2. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЕТИКИ ВІД СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ДО НОВОГО ЧАСУ

Анотація до лекції 6.2.

Роль християнства в середньовічному суспільстві. «Сповідь» Августина Блаженного. Тіло як осереддя та джерело гріха. Вчення про душу в середньовічній схоластиці. Вчення про людські чесноти (добročесності) Фоми Аквінського. Особливості розвитку етики в епоху реформації. Кальвінізм. Лютеранство.

Гуманізм як основний принцип етичного вчення доби Відродження. «Про гідність людини» Дж. П. Мірандолли. Критика християнського аскетизму та повернення до античних цінностей. Мораль та політика в працях Н. Макіавеллі.

Етика Б. Спінози. Емпіризм як механізм реалізації моральних норм у суспільстві. Дихотомія практики та навчання у вченнях Дж. Локка та Ж.-Ж. Руссо. Матеріалістичні тенденції в етиці Нового часу. Етика Т. Гоббса. Протистояння моралі та егоїзму в етиці А. Монтеня. Етика Г. В. Ф. Гегеля. Свобода волі та основні рівні її розвитку. Концепція імморалізму та занепаду християнських цінностей у працях Ф. Ніцше.

План

1. Етичні концепції Середньовіччя: патристика та схоластика.
2. Моральні ідеї у працях митців та філософів епохи Відродження.
3. Основні напрямки етичної думки Нового часу.

Завдання для самостійної роботи до теми 6.2.

Підготувати презентацію «Гуманізм і його вплив на розвиток європейської культури».

Література: 5, 7, 14, 18, 23, 24.

Тема 6.3. ОСНОВНІ ЕТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ХХ–ХХІ СТОЛІТТЯ

Екзистенційна криза у творах А. Камю «Міф про Сізіфа». Сенс буття людини у творах Мартіна Гайддегера та Карла Ясперса. «Бог як благо» у неофомізмі Жака Марітена. Дихотомія «Я - ти» Мартіна Бубера.

«Відкрите суспільство та його вороги» Карла Поппера. Комунікативна дія Юргена Габермаса.

Роль свідомого та підсвідомого у формуванні етичних норм людини. «Архетип» як форма колективного несвідомого К. Юнга. «Гуманістична етика» Е. Фромма.

Феміністична етика – Маргарет Урбан Волкер і Діана Т'єтдженс Меєрс.

План

1. Етичні вчення представників європейського екзистенціалізму.
2. Питання «блага» та справедливості у філософській думці середини ХХ століття.
3. Неофрейдизм та його «втеча від свободи».
4. Феміністична етична думка ХХІ століття.

Семінарське заняття № 19 до теми 6.3

Мета: ознайомитися з основними етичними концепціями ХХ–ХХІ століття.

Практичне завдання

1. Розкрити моральні дилеми європейського екзистенціалізму.
  2. Висвітлити інтерпретації справедливості та блага у філософській думці середини ХХ століття.
  5. Основні моральні ідеї представників школи психоаналізу.
  6. Розкрити сучасні тенденції феміністичної етики.
- Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем.*
Література: 5, 7, 14, 18, 23, 24.

Завдання для самостійної роботи до теми 6.3.

Зробити презентацію на тему «Етичні дилеми ХХІ століття: основні виклики»

Література: 5, 7, 14, 18, 23, 24.

Тема 6.4. ЕТИЧНА ДУМКА УКРАЇНИ

Анотація до лекції 6.4.

Моральні цінності основних структурних елементів скіфського суспільства: чесноти царів, воїнів, скотарів та землеробів. Вплив грецьких колоній Північного Причорномор'я та релігійні вірування сарматів. Основні принципи моралі в готській державі. Релігійні культу як основа протоцінностей слов'ян. Язичницькі культу стародавніх слов'ян. Три етапи розвитку слов'янського язичництва. Культ Роду та Березині. Обряд – як основа звичаєвого права слов'янських громад. Роль християнства у розвитку етики Київської Русі; сакральна етика; «Андрієва», «Костянтинова» та «Володимирова» легенди прийняття християнства; «Слово про Закон і Благодать» Іларіона. «Повість врем'яних (минулих) літ» Нестора Літописця; Світська етика. Богатир як соціальний ідеал. Билини як механізми створення морального ідеалу суспільства. Роль полемічної літератури у формуванні етичної думки України періоду Литовсько-Польської доби.

Формування етики як самостійної філософської науки в Києво-Могилянській академії. Свобода волі як головний імператив християнської етики. Проблема катарсису в працях П. Могили. Основні моральні принципи філософії Г. Сковороди: «сродна праця», «нерівна рівність», «кордоцентризм». «Моральні дискурси Платона та І. Канта в праці П. Юркевича «Розум за вченням Платона й досвід за вченням Канта».

Концепція «радянського громадянина». Екзистенціалістська концепція щастя В. Шинкарука. Гуманізм як універсальна цінність у філософії С. Кримського та Л. Плюща. Цінності в сучасному українському суспільстві.

План

1. Моральні ідеї язичницького періоду України.

2. Києво-Могилянська академія: етичні ідеї представників.
3. Кордоцентризм як архетип української культури.
4. Філософські концепції українських філософів другої половини ХХ століття.

Семінарське заняття № 20 до теми 6.4.

Мета: ознайомитися із еволюцією етичної думки України.

Практичне завдання

1. Розкрити моральні ідеї від Стародавніх часів до Середньовіччя.
2. Проаналізувати етика Київської Русі: дохристиянська та християнська.
3. Висвітлити етичні концепції XV – першої половини XVIII століття.

Семінарське заняття № 21 до теми 6.4.

Практичне завдання

1. Розкрити концепцію кордоцентризму Г. Сковороди.
2. Проаналізувати філософську рефлексію платонівської етики у творах Панфіла Юркевича.
3. Проаналізувати етичні цінності в Україні ХХ століття.
4. Висвітлити етичні вчення в Україні ХХІ століття.

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 1, 5, 7, 14, 18, 23, 24.

Завдання для самостійної роботи до теми 6.4.

Зробити порівняльний аналіз кордоцентризму Г. Сковороди та П. Юркевича.

Література: 1, 5, 7, 14, 18, 23, 24.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 6

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи у формі есе «*Етика як фундамент формування ідентичності особистості*».

Критерії оцінювання. Ессе на модульне завдання № 6 оцінюються від 0 до 2-х балів (за розкриття ідеї – 0,5 бали, за логічність суджень – 0,5 бал, за обґрунтованість і самостійність суджень – 1 бал).

МОДУЛЬ 7. ЕСТЕТИКА: КАТЕГОРІЇ ТА ЧУТТЄВО-ХУДОЖНІ АСПЕКТИ

Тема 7.1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕСТЕТИКИ

Анотація до лекції 7.1.

Етимологію термінів «естетика», «краса», «чуттєвість» та «гармонія»; об'єкт і предмет естетики. О. Баумгартен як засновник філософської науки «Естетики»; основні методи естетичного сприйняття навколишньої дійсності;

художній образ як головний метод відображення дійсності в мистецтві.

Структура естетики. Етика та естетика: спільне й відмінне. Місце естетики в системі гуманітарних наук. Форми взаємодії естетики та мистецтва. Розвиток та напрямки естетики як самостійної філософської науки в сучасній Україні.

План

1. Сутність і основні категорії естетики.
2. Естетика як самостійна філософська дисципліна.
3. Естетика та художня творчість.

Семінарське заняття № 22 до теми 7.1.

Мета: розкрити теоретико-методологічні засади естетики.

Практичне завдання

1. Розкрити об'єкт і предмет естетики.
2. Проаналізувати структуру та її основні функції.
3. Висвітлити особливості естетики як філософської науки.
4. Розкрити місце естетики в системі гуманітарних наук.

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем

Література: 3, 4, 9, 10, 13, 22, 23, 25.

Завдання для самостійної роботи до теми 7.1.

Розкрити сутність естетики як науки про чуттєве пізнання світу.

Література: 3, 4, 9, 10, 13, 22, 23, 25.

Тема 7.2. ПАРНІ КАТЕГОРІЇ ЕСТЕТИКИ

Анотація до лекції 7.2.

Прекрасне в концепції Платона та варіації потворного в розвитку мистецтва. Естетизація потворного в мистецтві кінця ХХ – поч. ХХІ століть. Гармонія як втілення ідеї калокагатії. Хаос як онтологічна протилежність гармонійності. Піднесене як вища форма прекрасного.

«Про піднесене» Псевдо-Лонгін. Категорія «низького» у творах мистецтва ХІХ–ХХІ століття. Особливості тлумачення трагічного в античній філософії та міфології. Роль гумору в мистецтві. Основні форми комічного – пародія, іронія, сатира, сарказм, бурлеск тощо. Трагічне та комічне в естетичній концепції Н. Буало.

План

1. Прекрасне – потворне
2. Трагічне – комічне
3. Піднесене – низьке
4. Гармонія – хаос

Семінарське заняття № 23 до теми 7.2.

Мета: проаналізувати основні парні категорії.

Практичне завдання

1. Розкрити категорії «прекрасне – потворне»
2. Висвітлити «гармонія – хаос»
3. Розкрити «піднесене» – «низьке».
4. Проаналізувати основні естетичну пару: «трагічне – комічне».

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 3, 4, 9, 10, 13, 22, 23, 25.

Завдання для самостійної роботи до теми 7.2.

Написати есе «Гармонійне як категорія соціальної поведінки та мистецтва».

Література: 3, 4, 9, 10, 13, 22, 23, 25.

Тема 7.3. НЕПАРНІ КАТЕГОРІЇ ЕСТЕТИКИ

Анотація до лекції 7.3.

Краса як головна категорія в естетиці. Співвідношення внутрішньої та зовнішньої краси. Змінна природа краси. Співвідношення корисного та красивого у вченнях представників сократичної школи. Мімезис як головна передумова виникнення мистецтва. Краса як «божественна іскра» у томізмі та неотомізмі.

Основні умови краси за О. Лессінга. Концепція «вільної» та «невільної» краси у філософії І. Канта. Чуттєве пізнання світу як альтернатива рацію. Естетика Г. В. Ф. Гегеля. Грація як модифікація прекрасного у філософії та мистецтві епохи Відродження. Пропорційність та краса в працях Леонардо да Вінчі та Леон-Батіста Альберті. Поняття міри в античній філософії – Аристотель, Платон, Піфагор.

План

1. Категорія краси. Принцип калокагатії.
2. Мімезис як головна передумова виникнення мистецтва.
3. Пропорційність і міра як форми краси.

Семінарське заняття № 23 до теми 7.3.

Мета: розкрити непарні категорії естетики

Практичне завдання

1. Розкрити категорії краса та її модифікації.
2. Висвітлити граційне та пропорційне.
3. Проаналізувати категорію «героїчне».

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 3, 4, 9, 10, 13, 22, 23, 25.

Завдання для самостійної роботи до теми 7.3.

Написати есе «Категорії краси у вашому виді мистецтва».

Література: 3, 4, 9, 10, 13, 22, 23, 25.

ТЕМА 7.4. МИСТЕЦТВО ЯК ЧУТТЄВА ФОРМА РЕФЛЕКСІЯ

Семінарське заняття № 24 до теми 7.4.

Мета: розкрити мистецтво як чуттєву форму рефлексії.

Практичне завдання

1. Розкрити сутність чуттєвого пізнання світу як основи естетичного сприйняття.
2. Мистецтво як інструмент вираження творчого потенціалу особистості.
3. Проаналізувати мистецтво як форма катарсису людини.

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем

Література: 3, 4, 9, 10, 13, 22, 23, 25.

Завдання для самостійної роботи до теми 7.4.

Підготувати презентацію на тему «Катарсис особистості мистецькими практиками».

Література: 3, 9, 10, 13, 22, 23, 25.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 7

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи у формі есе «*Чуттєвість як основа естетичного сприйняття*».

Критерії оцінювання. Есе на модульне завдання № 7 оцінюються від 0 до 2-х балів (за розкриття ідеї – 0,5 бали, за логічність суджень – 0,5 бал, за обґрунтованість і самостійність думки суджень – 1 бал).

МОДУЛЬ 8. ЕВОЛЮЦІЯ ЕСТЕТИЧНОЇ ДУМКИ

Тема 8.1. ЕСТЕТИКА СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ

Анотація до лекції 8.1.

Мистецтво як засіб досягнення безсмертя в міфології Межиріччя та Античності. Теогонія як спроба систематизації видів мистецтва. Відносність категорії «краси» у вченні Демокріта.

Співвідношення корисного та красивого у вченнях представників сократичної школи. «Прекрасне» у інтерпретаціях Платона «Гіпій Великий». Роль мистецтва у платонівській «Державі». Принципи естетики Аристотеля. Типологія мистецтва у праці «Поетика» Аристотеля. Мімезис як головна передумова виникнення мистецтва Тіта Кара.

План

1. Ідея безсмертя шляхом мистецтва у культурі Межиріччя.
2. Систематизація ідей про красу та мистецтво у ранній Античності.
3. Естетична думка Античності.

Семінарське заняття № 25 до теми 8.1.

Мета: проаналізувати естетику стародавнього світу.

Практичне завдання

1. Розкрити естетичні ідеї «Поєми про Гільгамеша».
2. Охарактеризувати естетичні ідеї Гесіода та Демокріта.
3. Висвітлити естетичні ідеї Платона та Аристотеля.
4. Проаналізувати естетичне вчення Т. Кара.

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 3, 6, 9, 14, 16, 21, 26.

Завдання для самостійної роботи до теми 8.1.

Розкрити сутність категорії мімезису у естетиці Античності.

Література: 3, 9, 10, 13, 17, 22, 23, 25.

Тема 8.2. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕСТЕТИКИ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Анотація до лекції 8.2.

Бог як джерело краси у християнській філософії. Сміх і мистецтво як предмети дискурсу у західноєвропейській християнській філософії. Трансформація естетичних поглядів Августина (Аврелія) Основні риси прекрасного у філософії Фоми Аквінського.

Питання образу «Бога» у християнській філософії східного обряду. Дискурс навколо зображення «Бога»: іконоборство та Іоан Дамаскін.

Основні естетичні принципи живопису Се Хе. Пам'ятки естетичної думки середньовічної Індії. Особливості ісламської естетики Середньовіччя. Коран та його вплив на розвиток мистецтва.

План

1. Бог як джерело краси у християнській філософії.
2. Дискурс навколо образів Бога у християнській філософії східного обряду.
3. Естетична думка середньовічного Сходу.

Семінарське заняття № 26 до теми 8.2.

Мета: дослідити особливості розвитку естетичної думки Середньовіччя.

Практичне завдання

1. Розкрити інтерпретації поняття краси у патристиці та схоластиці.
2. Проаналізувати естетичний дискурс у християнській філософії східного обряду.
3. Висвітлити особливості ісламської естетики Середньовіччя.
4. Естетична думка середньовічного Китаю та Індії.

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 3, 6, 9, 14, 16, 21, 26.

Завдання для самостійної роботи до теми 8.2.

Розкрити сутність теологічного розуміння категорії «краси» Середньовіччя.

Література: 3, 9, 10, 13, 22, 23, 25.

Тема 8.3. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЕСТЕТИКИ НОВОГО ТА НОВІТНЬОГО ЧАСУ

Анотація до лекції 8.3.

Правила «суворої позитивності» епохи класицизму. Н. Буало «Мистецтво поетичне». Естетична концепція Д. Дідро. Межа між живописом і поезією в роботі О. Лессінга «Лаокоон».

О. Баумгартен як засновник філософської науки «Естетики». «Критика естетичної здатності суджень» І. Канта. Поняття «вільної» та «невільної» краси. Мистецтво та ремесло. Чуттєве пізнання світу як альтернатива рацію.

Естетика Г. В. Ф. Гегеля. Діонісійське та аполонівське начала у праці Фрідріха Ніцше «Народження трагедії».

Феноменологічна естетика Р. Інгардена. Поняття «заангажованості» в мистецтві. Соцреалізм. «Бунтуюча людина» А. Камю. Дегуманізація мистецтва в індустріальному суспільстві Х. Ортега-і-Гассет.

План

1. Естетична думка епохи класицизму
2. Естетична думка представників німецької класичної філософії.
3. Естетика ХХ-ХХІ століття: основні течії.

Семінарське заняття № 27 до теми 8.3.

Мета: проаналізувати основні напрями естетики Нового та Новітнього часу.

Практичне завдання

1. Розкрити основні тенденції естетики класицизму.
2. Розкрити естетичні ідеї представників німецької класичної філософії
3. Висвітлити О. Баумгартен як засновник науки «Естетика».
4. Проаналізувати мистецтво та особистість у концепціях філософів ХХ–ХХІ століть.

Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем.

Література: 3, 9, 10, 13, 22, 23, 25.

Завдання для самостійної роботи до теми 8.3.

Розкрити сутність інтерпретації естетики у творі О. Баумгартена.

Література: 3, 9, 10, 13, 22, 23, 25.

Тема 8.4. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕСТЕТИЧНОЇ ДУМКИ

Анотація до лекції 8.4.

Призначення мистецтва та класифікацію мистецтв Г. Кониського. Концепція «досконалого» І. Гізеля. «Твір про всю філософію» І. Гізеля. Вчення про стилі у філософії представників Києво-Могилянської академії. «Про риторичне мистецтво» Ф. Прокоповича. «Оригінальність» та «дотепність» як основні форми рефлексії людського розуму. Особливості художньої діяльності в творчості М. Довгалевського.

Принцип калокагатії як синтез духовного та фізичного розвитку людини у філософії Г. Сковороди, три елементи внутрішньої краси людини в концепції Г. Сковороди – співвідношення «духу», «душі» та «серця».

Концепція «культурної революції» в працях митців доби «Розстріляного Відродження». «Хвильовизм» і сучасна література. Літературний критицизм М. Хвильового. Тенденції розвитку образотворчого мистецтва в працях О. Довженка. Особливості розвитку українського мистецтва 1960–1970 рр. Шляхи розвитку «молодого українського театру» Л. Курбаса. Онтологічна концепція мистецтва С. Кримського.

План

1. Основні ідеї представників естетичної думки України Києво-Могилянської академії.
2. Естетичні ідеї Григорія Сковороди.
3. Естетичні концепції представників творчої інтелігенції та гуманітаристики ХХ століття.

Семінарське заняття № 28 до теми 8.4.

Мета: ознайомитися з ідеями про красу та її категорії у естетичній думці України.

Практичне завдання

1. Розкрити християнську естетику Київської Русі.
2. Висвітлити естетичні концепції ХV – першої половини ХVІІІ століття.

3. Проаналізувати принцип «калокагатії» у філософії Г. Сковороди.
 4. Охарактеризувати естетичні цінності в Україні ХХ–ХХІ століття.
Практичне завдання виконується індивідуально кожним здобувачем.
Література: 1, 3, 4, 8, 11, 13, 18, 22, 25.

Завдання для самостійної роботи до теми 8.4.

Розкрити принцип «калокагатії» у філософії Г. Сковороди.
Література: 1, 3, 4, 8, 11, 13, 18, 22, 25.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 8

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи у формі презентації «*Естетичні категорії у хореографічному мистецтві*».

Критерії оцінювання. Презентації на модульне завдання № 8 оцінюються від 0 до 2-х балів (за розкриття ідеї – 0,5 бали, за логічність суджень – 0,5 бал, за обґрунтованість і самостійність думки суджень – 1 бал).

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

(за активність та відвідування протягом семестру по дисципліні)

№ з/п	Назви виду роботи, способи набуття знань	Бали за 1 заняття	Бали за всі заняття(максимальні)							
			Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5	Модуль 6	Модуль 7	Модуль 8
1	Відвідування лекцій і участь в аудиторній роботі	0,5	3x1=1,5	4x1=2	4x1=2	3x1=1,5	3x1=1,5	4x1=2	3x1=1,5	4x1=2
2	Семінарські заняття	1	3x1=3	4x1=4	3x1=3	4x1=4	4x1=4	4x1=4	4x1=4	4x1=4
3	Модульна контрольна робота	2	1x2=2	1x2=2	1x2=2	1x2=2	1x2=2	1x2=2	1x2=2	1x2=2
4	Усього за модуль		6,5	8	7	7,5	7,5	8	7,5	8
5	Екзамен		40 балів							
6	Разом із дисципліни		6,5+8+7+7,5+7,5+8+7,5+8+40=100 балів							

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Етика як наука: її предмет та завдання.
2. Моральні ідеї буддизму.
3. Етика, мораль і моральність: відмінність понять.
4. «Закони Хаммурапі»: основні моральні настанови.
5. Філософська концепція пізнання Аристотеля.
6. Етика Стародавньої Індії: загальна характеристика.
7. Філософська концепція Р. Декарта.
8. Концепція «Я і Воно» З. Фрейда.
9. Ідея «свободи волі» у німецькій класичній філософії.
10. Схоластика Ф. Аквінського.
11. Етичні ідеї в філософії Демокрита.
12. Етика конфуціанства: основні принципи.
13. Погляди Сократа: співвідношення етичного та естетичного, прекрасного та корисного.
14. Філософські вчення Вольтера.
15. Патристика Августина.
16. Вчення про моральні чесноти Платона.
17. Вчення про «щастя» Дж. Піко Деллі Мірандоли .
18. Етика Аристотеля: вчення про благо і добродіє.
19. Позитивізм: О. Конт та Г. Спенсер
20. Основні етичні напрями Нового часу: загальна характеристика.
21. Філософські ідеї представників Реформації.
22. Етичний зміст поняття «категоричного імперативу» І. Канта.
23. Етична концепція ведизму.
24. Етика Григорія Сковороди.
25. Філософські ідеї утопістів Т. Мор та Т. Кампанелла (та інші).

ВИМОГИ ДО ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ

Для письмових робіт: Обсяг – 3 повні сторінки тексту (в т.ч. з вихідними даними і бібліографією) + ілюстрації (якщо це передбачено завданням). Шрифт – Times New Roman 14, міжрядковий інтервал – 1,5. Поля: всі – 2 см. Абзац – 1,25.

Структура вихідних даних: прізвище, ім'я / Курс, група / Назва дисципліни / дата виконання письмової роботи. Тема дослідження – великими літерами по центру сторінки. Структура роботи: Актуальність теми дослідження / Аналіз досліджень і публікацій / Мета дослідження / Виклад основного матеріалу / Наукова новизна / Висновки. Список використаних джерел укладається за алфавітом та оформлюється згідно з вимогами Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015.

Для презентацій: Загальний обсяг презентації 5–7 слайдів (якщо інше не вказано до завдання) Перший слайд має містити такі інформації: прізвище, ім'я / Курс, група / Назва дисципліни / дата виконання письмової роботи / Тема

дослідження. Останній слайд – список використаних джерел укладається за алфавітом та оформлюється згідно з вимогами Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015. Інші слайди мають розкривати тему дослідження. Слайди мають містити текст та можуть містити ілюстрації, графіки та ін. Шрифт – Times New Roman 16. міжрядковий інтервал – 1,25. Доповідь до презентації – 7-8 хвилин (якщо інше не вказано до завдання).

Для есе: Обсяг до 2 повних сторінок тексту з посиланнями на джерела. Шрифт – Times New Roman 14, міжрядковий інтервал – 1,5. Поля: всі – 2 см. Абзац – 1,25.

Структура вихідних даних: прізвище, ім'я / Курс, група / Назва дисципліни / дата виконання письмової роботи. Тема есе.

Критерії: максимальна кількість – 1 бал.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧА

Відповідь здобувача оцінюється на:

- **Оцінку А (90-100)** – якщо повно та глибоко, розгорнуто, правильно та обґрунтовано викладено матеріал:
  - здобувач виявляє глибокі знання усієї програми навчальної дисципліни;
  - відображає чітко знання термінів, правильно формулює відповідь, робить власні висновки та узагальнення;
  - застосовує теоретичні знання на практиці, робить власні висновки та узагальнення;
  - володіє навичками івент-аналізу масових та елітарних практик;
  - розуміє можливості сучасних наукових методів та володіє цими методами на рівні, необхідному для вирішення практичних завдань, що постають при виконанні професійних обов'язків.
- **Оцінку В (82-89)** – якщо правильно та обґрунтовано викладено матеріал:
  - здобувач виявляє знання усієї програми навчальної дисципліни;
  - відображає чітко знання термінів, правильно формулює відповідь, робить певні узагальнення;
  - але відповідь не містить усіх необхідних відомостей про предмет запитання;
  - наявні незначні неточності у виконанні практичних завдань.
- **Оцінку С (74-81)** – якщо правильно викладено матеріал:
  - відображає знання термінів, логічно формулює відповідь, але наявні незначні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, нечіткі їхні характеристики;
  - наявні неточності у виконанні практичних завдань.
- **Оцінку D (64-73)** – якщо відповідь здобувач є поверхневою, недостатньо аргументованою:
  - є неповною, не містить усіх необхідних відомостей про предмет запитання;
  - є не зовсім правильною: наявні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, нечіткі їх характеристики;
  - свідчить про наявність прогалів у знаннях, зокрема не засвідчує повною

- мірою знання основних понять, концепцій, категорій;
- не містить посилань на літературу;
  - викладена з порушенням логіки подання матеріалу.
  - містить багато граматичних, грубих стилістичних помилок та виправлень;
- **Оцінку E (60-63)** – якщо відповідь здобувача є поверхневою:
- свідчить про наявність прогалин у знаннях, зокрема не засвідчує повною мірою знання основних понять, концепцій, категорій;
  - викладена з порушенням логіки подання матеріалу.
- **Оцінку FX (35-59)** – якщо здобувач не відповів на поставлене питання або відповідь є неправильною:
- не розкриває сутності питання, або ж допущено грубі змістовні помилки, які свідчать про відсутність відповідних знань у здобувача чи їх безсистемність та поверховість;
  - не знає основних положень навчальної дисципліни та принципів аналізу ситуацій; не вміє сформулювати власну думку та викласти її.
- **Оцінку F (1-34)** – якщо здобувач не відвідував заняття, не відпрацював їх, не проявляв бажання пізнавати навчальну дисципліну.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Добре
74–81	C	
64–73	D	
60–63	E	Задовільно
35–59	FX	
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним складанням
		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Горський В.С. Історія української філософії: навч. посібник. Київ : Наукова думка, 2001. С. 79 – 126.
2. Еко У. Федріга Р. Історія філософії: Античність та ередньовіччя. Київ : Фоліо. 2021. 555 с.
3. Естетика : підручник за ред. Л. Т. Левчук. Київ: Вища школа, 2006. 431 с.
4. Личковах В. А., Кривда Н. Ю. Історія естетичної думки України. Київ, 2019. 388 с.
5. Малахов В. А. Етика : курс лекцій. Острог: Вид-во Нац. ун-ту "Острозька академія", 2014. 213 с.
6. Рассел Б. Історія Західної філософії. Київ, 1995. 759 с. URL: <http://chtyvo.org.ua>
7. Reva T. S. Cultural practices in the relationship between values and norms. Всеукраїнська науково-практична конференція «Сучасний культурно-мистецький простір: креативні та інформаційно-комунікативні трансформації», 21-22 червня 2022 р. м. Київ / Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2022. С. 141. URL: https://nakkkim.edu.ua/images/Instytutu/Akademiia/Vydannia/konferentsii/Konferensiya_Suchasnyi_kulturno-mystetskiy_prostir_2022.pdf
8. Рева Т. С. Ревіталізація культурної спадщини як інструмент формування громадянської ідентичності (театральний вимір 2023-2024 рр.) // Культурологічний альманах, 2024. (3), 350–355. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.3.41>
9. Сіверс В. А. Філософія творчості. Київ: НАКККіМ, 2023. 292 с.
10. Уварова Т. С. Естетика (для творчих спеціальностей) : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 319 с.

Додаткова

11. Агеєва, В. Аспанфуті в бензинових садах. Марсіани на Хрещатику. Літературний Київ початку ХХ століття. Київ : Віхола, 2023. 408 с.
12. Антологія феміністичної філософії / за ред. Е.-М. Джагер та А.-М. Янг. Київ : ОСНОВИ, 2006. 800 с.
13. Вовкун В. В. Мистецтво режисури масових видовищ: підручник для здобувачів вищої освіти: друге видання з доп. Київ : НАКККіМ, 2020. 364 с.
14. Кант І. Критика практичного розуму. пер. з нім. І. Бурковський. Київ: Юнівекс, 2004. 239 с.
15. Кебуладзе В. Феноменологія досвіду. Київ: Дух і Літера, 2020. 280 с.
16. Макіавеллі Н. Князь. Київ: ОСНОВИ, 2008. 234 с.
17. Мурашкін М. Г. Естетика і символіка : монографія / М. Г. Мурашкін ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро : Монолит, 2020. 238 с.
18. Сковорода Г. Твори у двох томах. Київ: Обереги, 2005. Т. 1. 528 с.
19. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії: проблема людини та

- її меж. Вступ до філософської антропології як мета антропології : навчальний посібник. Київ, 2019. 396 с.
20. Ізборник: Інформаційний сайт. URL: www.litopys.org.ua
  21. Репозитарій Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв [сайт]. URL: <http://elib.nakkkim.edu.ua/>
  22. Open Library of Humanities. URL: <https://www.openlibhums.org/>
  23. Project Gutenberg: Free eBooks. URL: <https://www.gutenberg.org/>
  24. Glossary for Academic Integrity. URL: <https://www.academicintegrity.eu/wp/glossary/>
  25. The Library of Congress. URL: <https://www.loc.gov/>

УДК 101(075.8)
Р32

Схвалено науково-методичною радою
АкадеміїПротокол від «30» серпня
2022 р. № 5

Розробник:

Рева Тетяна Сергіївна, кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри культурології та міжкультурних
комунікацій.

Р32 Філософські студії: Філософія, етика та естетика :
робоча програма навчальної дисципліни (спец. Дизайн) / Т.С.
Рева. Ки-їв : НАКККіМ, 2022. 24 с.

Мета дисципліни – набуття здобувачами вищої освіти знань із на-
вчальної дисципліни «Філософські студії: філософія, етика та естетика»
про філософські категорії та їх інтерпретації в концепціях філософів від
найдавніших часів до сьогодення, а також поняття «мораль» та її основні
форми, мистецтво як спосіб естетичного (чуттєвого) пізнання світу.

УДК 101(075.8)

© Рева Т.С., 2022
© НАКККіМ, 2022

Підп. до друку 31.08.2022 р. Формат 60х90
1/16. Др. цифр. Ум. друк арк. 2,09. Обл.-
вид. арк. 1,15.

Тираж 50 прим. Зам. 101.

Виготовлювач:

Національна академія керівних кадрів культури і
мистецтв 01015, м. Київ, вул. Лаврська, 9.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої
справи ДК № 3953 від 12.01.2011.